

گرافیک و چاپ سنگی

ابداع چاپ سنگی و تاثیر آن بر گرافیک

درس شناخت هنر گرافیک ۲

چاپ سنگی یا لیتو گرافی را آلویس زنفلدر، نقاش اتریش در سال ۱۷۹۶ ابداع کرد.

زنفلدر در اوایل دهه ۱۸۰۰ لیتو گرافی چند رنگ را تجربه کرد و صنعت چاپ آلمان به ویژه بیش از دیگر اروپاییان در تکامل این شیوه چاپ تاثیر گذاشت. از چاپ سنگی علاوه بر چاپ پوستر و کارت پستال و تبریک کریسمس برای چاپ بر چسب نشان کالاهای جدید هم استفاده می کردند.

در نیمه اول قرن نوزدهم در اروپا و آمریکا استفاده از حروف بر جسته چوبی برای حروف چینی در ابعاد بسیار بزرگ در اعلانات بزرگ دیواری متداول شد.

امتیازات حروف چوبی در چنین اندازه هایی از حروف فلزی بیشتر بود و انواع قلم های تزئینی و قلم هایی با این حروف ساخته و به کار گرفته شد که از فاصله ای نسبتاً دور خوانا بودند. قابلیت این حروف نمایشی جدید و تقاضای بسیار زیاد مشتریان برای اعلانات عمومی از سیرک ها گرفته تا فروشگاه های لباس و تماشخانه ها و تبلیغ راه آهن به تأسیس کارگاه هایی ویژه چاپ این گونه اعلانات انجامید که در حقیقت نوعی پوستر بدون تصویر و فقط شامل حروف بود.

کارگاه های چاپ پوسترهای حروف بر جسته پس از اختراع چاپ سنگی یا به این شیوه جدید مجهز شدند یا اصولاً فعالیت خود را فقط به چاپ سنگی رنگی منحصر کردند. گاهی نیز تصاویر لیتو گرافی رنگی را روی پوسترهای حروف بر جسته چوبی بزرگ می چسباندند. ژول شره (guies cheret) و تولوز لوترک (toiuse lutre) از طراحان و نقاشان بر جسته فرانسوی در تحول چاپ پوستر باشیوه چاپ سنگی رنگی بسیار موثر بودند و آثار هنری زیبایی با استفاده از این شیوه به وجود آوردند که پلی بود بین آثار دیگری که امروزه پوستر خوانده می شوند.

پوسترهای لوترک بر اساس قدرت او در طراحی و شناخت رنگ و مهارتش در لیتوگرافی شکل می گرفت و گرچه بیش از حدود سی پوستر از او بر جای نمانده همین آثار اندک تاثیر زیادی در هنر پوستر سازی گذاشته و برای بسیاری از هنرمندان راهگشا بوده است. خط در شیوه ساده و گویای لوترک ابزاری بود که با آن به راحتی می توانست حالات و حرکات آدمی را به موجزترین شکل بنمایاند لوترک در پوسترهای لیتوگرافی رنگی خود عمدتاً از پیکرهای سایه نما (silhouette) استفاده می کرد که احتمالاً در این مورد تحت تاثیر آثار چاپی ژاپنی (که در آن زمان در اروپا رایج بود) قرار داشته است سطوح یکنواخت رنگ و خط کناره نمای سیال از طراحی و تصویر سازی ژاپنی به آثار وی و برخی هنرمندان دیگر نفوذ کرد.

در نیمه دوم قرن نوزدهم، صنعت پوستر سازی - شامل طراحی، چاپ لیتوگرافی رنگی، و نصب پوستر - رشد و توسعه فراوانی یافت و خیابان‌های شهرهای بزرگ به گالری هنری عمومی مبدل شد و فقیرترین قشر جامعه نیز ناظر تغییر محیط با استفاده از شکل و رنگ بود. نقاشان حرفه‌ای در طراحی پوسترهای تبلیغاتی گوناگون همکاری می‌کردند و بسیاری از آنان کم و بیش با لیتوگرافی رنگی آشنا شدند.

ژول شره، پدر هنر پوستر سازی، معاصر، در نیمه دوم قرن نوزدهم پوسترهای زیادی طراحی کرده و عده زیادی از هنرمندان در طراحی پوستر از شیوه او تقلید کردند. ترکیب بصری پوسترهای لیتوگرافی رنگی شره عبارت بود از قرار دادن یک یا چند اندام با حرکتی موزون در مرکز کادر پس از آن حلقه‌های رنگی، پیکره‌های ثانوی، اشیای دیگر و حروف درشتی که باز تاب شکل و حالت‌های سر و دست بود کل این مجموعه کادر را پر میکردند و آثار بی‌شمار او تحول عظیمی در سالن‌های موسیقی و تئاتر، تبلیغ نوشابه و دارو، معرفی بازیگران و هنر پیشه‌ها، کالاهای مختلف و خدمات گوناگون در نمای شهر پاریس ایجاد کرد. غیر از شره و لوترک باید از اوژن گراسه (augin grasset) سویسی یکی از نخستین پوستر سازان پیشکسوت تاریخ طراحی پوستر نام برد.